

СТАНОВИЩЕ

от доц. Евгения Кунчева Димитрова, д.м.

Медицински университет – Плевен, Факултет „Здравни грижи”,
катедра „Сестрински терапевтични грижи”

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'
професионално направление 7.4 „Обществено здраве”
научна специалност „Управление на здравните грижи”

Автор: ас. Пепа Миткова Димитрова-Чиликова

Форма на докторантурата: самостоятелна подготовка

Катедра: „Здравни грижи”, ФОЗ, МУ - Варна

**Тема: СЕСТРИНСКИ ДЕЙНОСТИ ПРИ ПАЦИЕНТИ С МОЗЪЧЕН ИНСУЛТ –
ОЦЕНКА НА ФУНКЦИОНАЛНОТО СЪСТОЯНИЕ И ПОДГОТОВКА ЗА
ЖИВОТ СЛЕД ДЕХОСПИТАЛИЗАЦИЯ**

Научен ръководител: Проф. Соня Колева Тончева, д.оз.н.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният комплект материали е в съответствие с Правилника за развитието на академичния състав на МУ-Варна.

Ас. Пепа Чиликова е родена на 8.12.1974 г. в гр. Сливен. През 1992 г. завършва средното си образование в ПМГ „Добри Чинтулов” - Сливен. От 1992 г. до 1995 г. е студентка в специалността „Медицинска сестра” на ПМИ „Д.р Петър Берон“ гр. Сливен. Продължава образованието си в СУ „Св.Климент Охридски“, където през 1998 г. придобива ОКС „Бакалавър” по Социална педагогика, а през 2000 г. и ОКС „Магистър“ по Социални дейности в същото висше училище. През 2014 г. ас. Чиликова завършва и втора магистратура в МУ – Варна по специалността „Управление на здравните грижи“. Докторантката има богат професионален опит – от 1996 г. до 2014 г. работи като медицинска сестра в инфекциозно отделение на УМБАЛ – Сливен. От м.03.2013 г. до м. 11.2015 г. тя е зам.директор на филиал Сливен към МУ – Варна, а от м. 10. 2014 г. е назначена на академичната длъжност „асистент“ във филиал Сливен към МУ – Варна. Ас. Чиликова има и с богат организационен опит - от м.11.2015 г. до настоящия момент заема длъжността Зам.кмет „Хуманитарни дейности” към община Сливен.

2. Актуалност на тематиката

Дисертационният труд съдържа 153 страници и е онагледен с 63 фигури, 4 таблици и 5 приложения. Библиографският списък включва 183 литературни източника, от които 98 на кирилица и 85 на латиница.

Темата на дисертационния труд е много актуална, тъй като мозъчно съдовите заболявания са социално-значими и представляват водеща причина за заболяемост и

смъртност по целия свят. Нашата страна е на едно от първите места в света по тези показатели от МСБ и те са една от най-честите причини за тежка инвалидност от заболяванията на нервната система.

3. Познаване на проблема

Ас. Чиликова е запозната в детайли със състоянието на проблема. Направеният литературен обзор е в обем от 33 страници. В него в 4 раздела е направен задълбочен критичен анализ на достъпната литература по проблема, като е разгледана значимостта на мозъчно-съдовите заболявания, както и усложненията от тях и възможностите за подобряване качеството на живот на пациентите след преживян мозъчен инсулт.

Особено задълбочено е разгледан медицинския стандарт „Нервни болести” и Националният консенсус за профилактика, диагноза, лечение и рехабилитация на мозъчно-съдовите болести. Подробно са описани сестринските грижи при обслужване на неврологично болни пациенти и се подчертава, че адекватните грижи определят до голяма степен протичането на заболяването, развитието на усложнения и възстановяването на пациента. Интерес представлява проучения чуждестранен опит, относно практическото приложение на скалата Глазгоу-Лиеш от медицински сестри от създаването ѝ през 1974 г. до наши дни.

4. Методика на изследването

Целта на изследването е формулирана ясно и точно. За постигането ѝ са поставени достатъчно на брой конкретни задачи, които са подредени в хронологичен ред.

Методиката на изследването включва:

Социологически методи:

- Анкетен метод – оригинално разработени от докторанта са 3 вида анкетни карти, в които са отразени основните признаци на наблюдение за анкетираните лица;
- Документален метод – проучени са нормативни документи – наредби, консесуси, медицински стандарти, учебна документация на катедра „Здравни грижи” на МУ- Варна, медицинска документация

Експериментален метод – проведен е експеримент в два етапа, включващ 6 медицински сестри обгрижващи пациенти с мозъчен инсулт за установяване на практическата им подготовка, относно определяне на функционалното състояние на пациентите по скалата Глазгоу-Лиеш.

Статистически методи –

Данните от анкетните карти са обработени със статистическата програма SPSS v.20.00 for.

За анализ и интерпретация на данните с оглед разкриване същността на наблюдаваните явления, взаимозависимостите им и статистическо представяне на резултатите са използвани – корелационен, честотен, сравнителен анализ и др.

Избраната методика на изследване позволява постигане на поставената цел и за получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд „Сестрински дейности при пациенти с мозъчен инсулт – оценка на функционалното състояние и подготовка за живот след дехоспитализация” е структуриран според изискванията за този вид научна работа.

В глава Първа „Литературен обзор”, докторантката в 4 раздела прави критичен

анализ на достъпната литература по проблема, като представя статистически данни за непрекъснатото увеличаване на заболяемостта и смъртността от мозъчно-съдовите заболявания в света и особено в България. Разгледана е диагностичната и лечебна дейност в болнични условия, като за основа са послужили базови документи като медицински стандарт по „Нервни болести“, национален консенсус за профилактика, диагноза, лечение и рехабилитация на мозъчно-съдовите болести. Задълбочено са представени сестринските грижи при обслужване на неврологично болни пациенти, както и възможните усложнения след преживян мозъчен инсулт. Посочени са и възможностите за подобряване качеството на живот на тези пациенти. Изключителен интерес представлява проучения чуждестранен опит, относно практическото приложение на скалата Глазгоу-Лиеш от медицински сестри.

В глава Втора „Цел, задачи и методика на проучването“ подробно е разработена методологията на проведено изследване, включваща цел, задачи, хипотези, постановка и етапи на проучването.

В глава Трета „Резултати и обсъждане“ – в 5 подточки докторантката представя резултатите от своите проучвания.

В хронологичен ред докторантката представя ролята и компетенциите на медицинската сестра при обгрижване на неврологично болни пациенти, според националния консенсус за профилактика, диагноза и лечение на мозъчно съдовите заболявания, като са обхванати грижите от началото на заболяването, до болничното заведение и в следболничния период. От направения обзор на сестринските грижи при неврологично болни пациенти в МБАЛ „Д-р Иван Селимински“-АД гр. Сливен, включващ проучване на медицинската им документация се установяват факторите, определящи спецификата на сестринските грижи. На базата на тези изследвания докторантката установява, че адекватните сестрински грижи определят до голяма степен протичането на заболяването, развитието на усложнения и възстановяването на пациента. Ас.Чиликова е проучила и нивото на компетентност на медицинските сестри и необходимостта от допълнително обучение по отношение на актуални тенденции и добри медицински практики в обгрижването на пациенти с мозъчен инсулт, като прави сравнителен анализ на мнението на медицински сестри и лекари, работещи в НО. Недвусмислено се доказва необходимостта от допълнително обучение на медицинските сестри, работещи в НО, което би повишило качеството на полаганите грижи, независимо от мнението на голяма част от участващите в проучването лекари, че такова не е необходимо. Това е потвърдено и от проведения от докторантката експеримент. Изключителен интерес представлява проучването, относно качеството на живот на пациентите, преживели мозъчен инсулт и техните близки. Очертани са затрудненията и проблемите при осъществяване на грижите в периода, след инсулта. Очертава се ролята на медицинската сестра в едни от нейните важни функции – профилактична и обучителна. Подготовката и обучението на пациенти преживели мозъчен инсулт в зависимост от състоянието им или техните близки по време на болничния престой, синхронизирано с лечебния процес и рехабилитационните мерки би спомогнало за възстановяване на самообслужването и независимостта в ежедневната дейност, подобряване на качеството на живот на преживелите инсулт, снижаване на разходите на болния и неговото семейство, както и превенция на рецидивите. Познавайки се на съществуващата и страната нормативна база, докторантката посочва предпоставките за

включване на скалата Глазгоу-Лиеш в учебната програма по „Сестрински грижи за неврологична болни“. Разработеният модел на координационен център за работа с пациенти преживели мозъчен инсулт и техните близки ще създаде възможност за предоставяне на интегрирани здравни и социални грижи за разглежданата група пациенти и за техните семейства. Планираните в координационния център основни дейности (семеино консултиране и подкрепа за справяне с ефектите от инсулта, индивидуални здравни и социални грижи, възстановяване, формиране и развитие на умения за живот след мозъчен инсулт, организиране на дейности по превенция на мозъчно съдовите болести, допълнителна подкрепа) ще доведат до холистични здравни грижи за тези пациенти през различните етапи на боледуването и възстановителния период.

глава Четвърта „ Изводи, приноси и препоръки” - съгласна съм с изведените от докторантката 10 основни извода в края на дисертационния труд.

Направени са препоръки към БАПЗГ, Министерството на здравеопазването и Министерство на социалната политика, които биха повишили, както качеството на грижите за посочената група пациенти и техните семейства, така и качеството им на живот. По отношение на препоръката към Медицинските университети, сме на мнение, че поради автономията на ВУЗ-овете в България тя е трудно приложима. Посочените теми биха могли да се включат и в други модули на дисциплината „Практически основи на сестринските грижи“ по преценка на учебно-методичните съвети на съответните учебни звена.

Съгласна съм с посочените в работата основни приноси на дисертационния труд с теоретичен и практико-приложен характер.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Докторантката има публикувани 4 статии по темата на дисертационния труд. Две от статиите са публикувани в сборници от научни конференции в България, а другите две са в български списания.

Цялостната работа на ас. Чиликова е доказателство за нейните възможности за осъществяване на самостоятелна научна работа. При разработване на дисертационния си труд докторантката демонстрира съзнателност, целенасоченост и безпристрастност при провеждане на проучването и спазване принципите на научната етика.

След задълбочен анализ на разглеждания дисертационен труд нямам критични бележки към докторантката:

7. Автореферат

Автореферетът е структуриран според изискванията, съдържа 100 страници и отразява основните резултати постигнати в дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички на изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Варна. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания, приети във връзка с Правилника на МУ – Варна за приложение на ЗРАСРБ.